

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В ОСВЕНЦІМІ

A K A D E M I A
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
15 березня 2024 року

УДК 37.013:005.332.2:001.895(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 2 від «20» березня 2024 р.)*

A43

Актуальні проблеми розвитку педагогічної освіти: інновації, виклики, перспективи: збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (15 березня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 313 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку педагогічної освіти: інновації, виклики, перспективи». Учасниками конференції розглянуто інноваційні технології у навчанні, викладанні англійської мови та зарубіжної літератури, інтегроване та адаптоване навчання здобувачів освіти, психолого-педагогічні проблеми викладання, навчання та виховання, професійний розвиток майбутнього фахівця, мовна політика та міжнародна співпраця в освіті та науці.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н.В. – д-р пед. наук, професор;

Розман І.І. – д-р пед. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Бопко І.З. – канд. пед. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

УДК 159.955.1:37.15.3 (043.2)

В. Ф. КОТУБЕЙ

доктор філософії, викладачка,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

С. В. ПОРИНЕЦЬ

здобувачка освіти 2-Б курсу,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»,
Мукачеве, Україна

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА СУЧАСНОСТІ

Сучасний світ – це світ інформацій, яка постійно з’являються і при тому постійно застарівають. Це світ, у якому ідеї постійно піддаються структурним змінам, перевіркам і переосмисленню, де своє мислення слід увесь час адаптовувати до мислення інших, де варто поважати прагнення до чіткості, точності та ретельності.

Успіх адаптації особистості до нових умов життя, в значній мірі залежить від сформованості критичного мислення. Під ним ми розуміємо те, що це мислення вищого порядку, яке сприяє розвитку такої особистісної риси, як креативність; також формує творче мислення, а отже і творчу особистість. У філософії під критичним мисленням розуміють логічно мислити й аргументувати, аналітично дискутувати та правильно висловлювати свою думку. Критичному мисленню можна і потрібно вчити, слід цілеспрямовано і терпляче плекати його культуру, а тому однією із пріоритетних задач шкільної освіти є створення умов для формування критичного мислення учнів.

Згідно з визначенням відомого психолога С. Рубінштейна, мислення – це опосередковане, засноване на розкритті зв’язків, відносин, узагальнене пізнання об’єктивної реальності. Інший класик психології А. Кроуфорд – розглядав мислення як процес свідомого віддзеркалення дійсності в таких зв’язках і відносинах, в які включаються і недоступні об’єкти або їх властивості. О.Брушлинський розглядав мислення як процес аналізу через синтез, як включення об’єкта в нові системи відносин, у яких він розкриває свої нові системні властивості [1].

Дослідниця особливостей критичного мислення Д. Халперн визначає його як використання таких методів пізнання, що відрізняються контрольованістю, обґрунтованістю та цілеспрямованістю, збільшують вірогідність отримання бажаного кінцевого результату. Ці методи використовуються під час розв’язування завдань, формулювання висновків, оцінювання й ухвалення рішень і вимагають навичок, які обґрунтовані й ефективні для конкретної ситуації і типу завдання. Вона додатково вказує, що для критичного мислення характерна побудова логічних висновків, створення узгоджених між собою логічних моделей і ухвалення обґрунтованих рішень, що стосуються того, відхилити яку-небудь думку, погодитися з нею чи тимчасово відкласти її розгляд [2].

РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Наведені вище твердження свідчать про те, що в розумінні провідних психологів мислення завжди виступало як пізнання системно організованої складної реальності. Міжнародні дослідження сучасних психологів і педагогів показали, що лише близько 25% школярів і студентів володіють навичками і ще менше – прийомами критичного мислення. У західній системі освіти з 80-х рр. ХХ ст. почався педагогічний рух за розвиток у школярів і студентів критичного мислення. Суть його полягає в тому, щоб усі академічні дисципліни необхідно перебудувати в дусі рефлексії, учні мають оволодіти навичками критичного ставлення до пропонованих аргументів і способів діяльності. Критичне мислення виявилось цілком технологічною методологією, застосовною до різних сфер інтелектуальної діяльності людини [3].

Методи критичного мислення, за допомогою яких воно здійснюється, слід розглядати в трьох аспектах. По-перше, це інтелектуальні функції, котрі лежать в основі розумової діяльності. По-друге, це знакові, мовні, вербальні засоби, у формі яких матеріалізуються результати процесу мислення. По-третє, це набуті раніше знання, досвід, до яких відбувається включення учнів у процес критичного мислення, формується індивідуальний досвід такої діяльності.

Отже, методи критичного мислення – це відповідь на питання: як слід вчинити й у що вірити, як зняти проблему, подолати протиріччя між власною точкою зору та іншими думками, а також оцінка власного мислення особистості. До методів ми відносимо дискусію, метод взаємних питань, метод реконструкції, метод спрямованого читання й слухання, метод проб і помилок, метод критичної перевірки, тощо.

Вищезазначені методи критичного мислення розглядаються нами як певний інструмент, за допомогою якого особистість вирішує такі проблеми: поведінки, точки зору та орієнтації на певні цінності. Щоб скористатися методами критичного мислення, учень має подолати велику кількість бар'єрів – догм і комплексів, невпевненості і сумнівів.

Таким чином критичний підхід у навчанні студенти оцінюють те, що вони читають, бачать, чують, і стандартом їх думки є не те, наскільки близькі авторські погляди їх власним, а наскільки вони точні й обґрунтовані у плані достовірності. Навчання у ВНЗ наразі переслідує мету виховати конкурентоздатного, самостійного фахівця, який може мислити й діяти цілеспрямовано, свідомо використовуючи весь арсенал знань. Саме завдяки критичному мисленню й відбувається формулювання мети, заради якої здійснюється діяльність.

Список використаних джерел:

1. Кроуфорд А. Технологія розвитку критичного мислення учнів: навч. пос./А.Кроуфорд, В.Саул.- К.: «Плеяда», 2006.
2. Пометун О. І. Методика розвитку критичного мислення на уроках історії / О.І. Пометун // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання - К.: Вид.-во «Педагогічна преса», 2012.

РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

3. Химинець А. В. Формування критичного мислення і творчих здібностей в учнів початкової школи: європейський вимір/А.В Химинець // Педагогічні інновації у фаховій освіті. Випуск 10. – Ужгород, 2019.

УДК 378.6:355.318.1(477)

М. І. ЛЕВКО

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та військового перекладу,
Національна академія сухопутних військ
імені Гетьмана Петра Сагайдачного,
м. Львів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Нині навчання, як засвоєння готових знань у сучасному світі, втратило свою актуальність. Тому викладач має організувати навчання як набуття власного досвіду, формування компетентності у певних питаннях. Досягнення компетентності неможливе без використання активних та інтерактивних методів навчання, опори на попередній досвід курсанта та проєкції на його майбутню професійну діяльність.

Компетентнісний підхід передбачає організацію освітнього процесу як міжособистісної взаємодії. Застосування різних форм міжособистісної взаємодії – парної, групової, колективної – дає змогу кожному курсанту активно брати участь у навчально-пізнавальній діяльності, свідомо конструювати власну компетентність.

Дослідниця Л. Паращенко зазначає, що компетентнісний підхід полягає у зміщенні акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування і розвитку в учнів здатності практично діяти, застосовувати знання на практиці. На її думку, поняття «компетентність» охоплює не тільки когнітивний і операційний – технологічний складники, але й мотиваційний, етичний, соціальний, поведінковий [1].

Розглянемо сутність поняття «компетентність» і «компетенція».

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови можна зустріти таке визначення цих дефініцій: «компетенція» – це добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої – небудь організації, установи чи особи. А «компетентність» – властивість від «компетентний». Компетентний – який має достатні знання в якій-небудь галузі, обізнаний, тямущий, кваліфікований; який має певні повноваження, повноправний, повновладний [2].

Дослідники О. Овчарук та О. Пометун вважають, що освітні компетенції – це складні узагальнені способи діяльності, що їх опановує студент під час навчання. Освітня компетенція – це оволодіння студентами комплексною процедурою, де наявна відповідна сукупність освітніх компонентів, що мають особистісно-діяльнісний характер [3]. У поняття компетентності включені не лише когнітивний і операціонально-технологічний складники, а й

ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ НУШ.....	183
ЄФРЕМОВА О. В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ.....	185
ЖИЖАНОВ О. Ю. АКТУАЛІТЕТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	186
ЖОРЕК-BIZOŃ MAŁGORZATA LANGUAGE AND SOCIAL BEHAVIOUR.....	188
КОСТЮ С. Й., АЛМАШІ С. І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГНУЧКОСТІ, АДАПТИВНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ТА ВИХОВАННЯ.....	190
КОТУБЕЙ В. Ф., ПОРИНЕЦЬ Є. В. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА СУЧАСНОСТІ.....	192
ЛЕВКО М. І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	194
LULEK BARBARA THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN: ADVANTAGES AND CHALLENGES	196
МАСЛОВА М. М. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЄВРОПИ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ.....	197
МІХЕСЬВА Л. В., ЧОРНИЙ С. В. ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ ЯК РІЗНОВИД СУСПІЛЬНОЇ АГРЕСІЇ.....	199
МОРГУН А. В., ПЕТРОВА А. В. ПРОБЛЕМА ЧИТАННЯ В АСПЕКТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	201
NECHERDA V. B. DEVELOPMENT OF PUPIL'S ASSERTIVENESS AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM.....	203
NOWAK J. KONDYCJA PSYCHOSPOŁECZNA UCZNIÓW KLAS VI-VII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH - RAPORT Z BADAŃ.....	205
POŁOK KRZYSZTOF ETHNOLINGUISTICS OR CULTURAL LINGUISTICS: CORRELATIVE ASPECTS.....	207
РОГУЛЬСЬКА О. О. АУДІЮВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ; ВИДИ АУДІЮВАННЯ.....	208
SOROKOSZ IRENA DYSKALKULIA - SPECYFICZNE TRUDNOŚCI U UCZENIU SIĘ MATEMATYKI	210
UBERMAN MARTA DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS IN YOUNGER SCHOOLSCHOOL CHILDREN: PEDAGOGICAL STRATEGIES AND METHODS.....	212
ФЕДОРОВИЧ А. В. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	214
ФЕДЮНІНА О. І. ВПЛИВ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ РЕКЛАМИ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДІТЕЙ У ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	216
FERUGA KRZYSZTOF FORMATION OF VALUE ORIENTATIONS IN UNIVERSITY STUDENTS.....	218
ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	220
ЧІРІ СТЕФАНІЯ, ГРЕГІРЧАК Д.Б. ДО ПИТАННЯ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.....	222

РОЗДІЛ 4. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

АНЩЕНКО В. О. КОУЧИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПЕНІТЕНЦІАРИСТІВ.....	225
ANTALOVTSI VIKTORIJA DEFINING THE TERM "READING TECHNIQUE" IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE READING.....	227

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>